

[Atli Dam]

Eksempelvis nævner rapporten, at årsagen ikke alene skal søges i overinvesteringer i 1980'erne, selv om sådanne har bidraget væsentligt. Heller ikke er det overfiskning af de lokale bestande alene, der er årsagen, idet der er væsentlige biologiske årsager til, at fiskens gang, migrationen, er ændret, årsager, der også har fjernet torsken fra Labrador, Newfoundland, Canada og Island, og det er selvfølgelig ikke færøsk tilbageholdenhed i Barentshavet, der gør, at dette nu myldrer af uforudsete årsklasser af fisk. Endvidere påpeger rapporten, at priserne på fiskeprodukter det sidste par år er faldet til det laveste niveau i adskillige år.

Disse to sidste faktorer, fald i fangstmængden på ca. 40 pct. med deraf følgende fald i beskæftigelsen og prisfald på 30 pct., måtte uomgængeligt udløse kriseeffekter i en monoøkonomi som den færøske. Den er jo totalt enstrengt, idet al anden aktivitet er afhængig af fiskeriet.

Da dette nu blev kombineret med et totalt sammenbrud, konkurs i banksektoren, så måtte det gå, som det gik. Den samme udvikling med kuttere, der går på tvangsauktion, og fiskefabrikker, der lukker, ses også i Danmark, men her, hvor denne erhvervsgren bidrager med en mindre procentdel til bruttonationalproduktet, mærkes det ikke på samme måde. På Færøerne er bruttonationalproduktet faldet med 30-40 pct. på rekordtid. Fiskerierhvervet er alle steder i verden et af de mest konjunkturfølsomme, så hvorfor skulle det være anderledes på Færøerne?

I oktober i fjor valgte regeringen og landstytret at løse bankernes krise ved at vælte store byrder over på den færøske skatteborger, selv om denne politik i forbindelse med bankkrak i Danmark åbenbart har været utænkkelig hidtil, idet pengesektoren selv må løse sine problemer, bl.a. med hjælp fra specielle pengetanke.

I Norge, Sverige og Finland, der har været inde i den samme finansielle karrusel, der har kørt i mange lande, inklusive Danmark, har regeringerne pumpet hundredvis af milliarder i bankerne.

Personlig kunne jeg i oktober have ønsket nogle bankløse dage eller uger, hvor vi analyserede tingene og fandt en mindre ensidig løsning, der bl.a. belastede den samlede danske bank- og realkreditsektor noget mere end nu, idet disse så sandelig har optrådt som en inte-

greret del af det færøske marked, specielt under udlånsstopet i 1980'erne, men svaret var kort og godt: Åbner bankerne ikke i morgen, så åbner de aldrig igen.

Vi står derfor nu med en ekstra forpligtelse til at finde en sagligt forsvarlig og holdbar langtidsløsning. Hertil kan en yderligere rapport, der afgives af et færøsk ekspertudvalg i dag eller i morgen, måske også bidrage.

Statsministeren siger i sin åbningsredegørelse, at vi må se på den færøske finanslov og se på, hvilke tiltag og stramninger der nu kan foretages. Det er vi naturligvis med på, vi vil se på alle disse ting, men der er nogle af dem, der vil have en effekt, som er fuldstændig ødelæggende, og som måske kan tvinge det færøske samfund i knæ, hvis man ikke vælger dem hensigtsmæssigt.

Der bliver talt om at gennemføre en kriseskat på 10 pct. Der har jeg lyst til at sige, at en sådan kriseskat allerede er gennemført i fjor vedrørende lønindkomster med det resultat, at beskatningen af lønindkomst på Færøerne er 10 pct. højere end i Danmark.

Så taler man om at udbygge denne kriseskat som en slags kopskat med det måske sympatiske sigte, at man vil tilbagetage nogle af de gevinster, som enkelte færingar har haft under højkonjunkturen i 1980'erne. Det kan der være noget om, men jeg er alvorligt bange for, at det bliver et meget kompliceret foretagende. For det første er det meget betænkeligt at beskatte med tilbagevirkende kraft, og jeg er bange for, at det bliver meget vanskeligt at finde disse indtægter. De er sandsynligvis brugt, og skal man lægge lønindtægterne til grund, vil en stor del af dem, der netop har tjent mest, blive fri for at betale, fordi det er dem, der har haft mulighed for at afskrive eller for at rentespekulere imod landskassen, der har haft de største indtægter. Og vi ved, at 2-3 mia. kr. har været inde i spillet imod det offentlige i form af spekulation i vores specielle rentebeskatningsordning.

Som sagt vil vi se på det, men vi vil være meget ømme over for effekter, der vil bevirke yderligere fraflytning fra Færøerne. Det demografiske billede tegner allerede sådan, at alt for mange erhvervsaktive flytter fra Færøerne, og alt for mange gamle og unge bliver tilbage at forsørge for de få, der kan være arbejdsaktive.

Der er områder på Færøerne, som ikke har været under beskatning på samme måde som i